

ВНУТРІШНІЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА – МЕТОДОЛОГІЧНА БАЗА ЙОГО ЗОВНІШНЬОЇ ОЦІНКИ

Г.В. Юр'єва

Одеський державний аграрний університет

Ключові слова: фінансовий стан, бухгалтерський баланс, аналіз.

Анотація. Проаналізовано співвідношення темпів зростання підсумку балансу та фінансових результатів діяльності підприємства. Обґрунтовано доцільність використання показників прибутковості і рентабельності поряд із балансовим методом оцінки фінансового стану.

Вступ. Фінансовий стан - це найважливіша характеристика економічної діяльності підприємства, яка в значному обсязі визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал під час ділової співпраці, оцінює якою мірою гарантовані економічні інтереси самого підприємства, його партнерів по фінансових і інших економічних відносинах. А за умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності, значно зростає роль своєчасного й якісного аналізу його фінансового стану.

Аналіз останніх досліджень. Питання оцінки фінансового стану підприємств на сучасному етапі розглядаються в численних працях вітчизняних та зарубіжних науковців і економістів: Баканова М.И., Шеремета А.Д. [2, с. 56-78], Чернова В.А. [3, с. 25-31], Янкового О.Г. [4, с. 147-179] та ін. Незважаючи на значні здобутки у дослідженні вказаної проблеми, низка питань щодо формування системи показників загальної оцінки фінансового стану підприємства вимагають наукових розробок. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні використання аналізу балансу в поєднанні з показниками прибутковості та рентабельності з метою загальної оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання.

Результати досліджень. Основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану є бухгалтерський баланс. Дослідження бухгалтерського балансу дає можливість: одержати значний обсяг інформації про підприємство; визначити ступінь забезпеченості підприємства власними оборотними коштами; встановити, за рахунок яких статей змінився розмір оборотних коштів; оцінити загальний фінансовий стан підприємства навіть без розрахунків аналітичних показників.

Бухгалтерський баланс є реальним засобом комунікації, адже завдяки йому керівники отримують уявлення про місце свого підприємства в системі аналогічних підприємств, правильності обраного стратегічного курсу, порівняльних характеристик ефективності використання ресурсів і прийнятті рішень найрізноманітніших питань по управлінню підприємством. Аудитори отримують підказку для вибору правильного рішення в процесі планування своєї перевірки, виявлення слабких місць у системі обліку, а також можливих навмисних і ненавмисних помилок у зовнішній звітності клієнта. На основі бухгалтерського балансу фінансові аналітики визначають напрямки аналізу підприємства. Значення бухгалтерського балансу настільки велике, що аналіз фінансового стану нерідко називають аналізом балансу. А зіставлення зміни підсумку балансу зі зміною фінансових результатів діяльності підприємства (за формою 2 "Звіт про фінансові результати") надає загальну оцінку фінансового стану підприємства. При цьому, оптимальним вважається такий стан, за якого виконується "золоте правило економіки підприємства":

$$T_{бп} > T_{вр} > T_{вб} > 100\%$$

де: $T_{бп}$ – темп зростання балансового прибутку;

$T_{вр}$ – темп зростання виручки від реалізації;

$T_{вб}$ – темп зростання валюти балансу.

Загальну оцінку фінансового стану за визначеною методикою здійснено на прикладі виноробного підприємства. Результати аналізу балансу ЗАТ "Одеський завод шампанських вин" наведено у таблиці 1.

**Таблиця 1. Аналіз динаміки валюти балансу
ЗАТ "Одеський завод шампанських вин" за 2007-2010 роки**

Показники	Роки			
	2007	2008	2009	2010
Валюта балансу, тис.грн.	41045,0	66487,0	73967,2	74959,1
Виручка від реалізації продукції, тис.грн.	47561,0	51736,0	39494,4	96974,7
Балансовий прибуток, тис.грн.	1732,0	2051,0	-352,6	1396,1
Темп зростання валюти балансу, %	-	161,99	111,25	101,34
Темп зростання виручки від реалізації, %	-	108,78	76,34	в 2,45 рази
Темп зростання балансового прибутку, %	-	118,42	x	x

За даними таблиці 1, можна зробити висновок, що умови "золотого правила" на ЗАТ "Одеський завод шампанських вин" на протязі досліджуваного періоду не виконуються. Проте перевищення темпу зростання балансового прибутку над темпом зростання виручки від реалізації, характеризується позитивно, а збільшення валюти балансу свідчить про зростання виробничих можливостей досліджуваного підприємства. Загалом, темп зростання балансового прибутку перевищував темп зростання виручки від реалізації, який у свою чергу перевищував темп зростання валюти балансу, при чому всі згадані показники зросли. Це є позитивними змінами та свідчить про розширення, активізацію діяльності підприємства та про загальне покращення стану його виробничо-господарської діяльності.

Наступним кроком аналізу є визначення типу фінансової стійкості на підприємстві. Аналіз стійкості фінансового стану підприємства дозволяє відповісти на питання: наскільки правильно підприємство керує фінансовими ресурсами протягом певного періоду. У залежності від того, на скільки підприємство є незалежним

з фінансової точки зору, виділяють чотири типи фінансової стійкості: 1) абсолютна стійкість; 2) нормальна стійкість; 3) нестійкий стан; 4) кризовий стан [1, с. 113 – 115; 2, с. 56-78].

Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні засобів по активу, згрупованих за ступенем їх ліквідності та розташованих у порядку спадання ліквідності, з обов'язками по пасиву, згрупованими за строками їх погашення і розташованими у порядку зростання таких строків.

Важливою складовою фінансового аналізу підприємства будь-якої сфери діяльності і форми власності є оцінка його прибутковості та рентабельності [5, с. 147-179]. Показники цієї групи призначені для оцінки загальної ефективності вкладення коштів у дане підприємство (табл. 2).

**Таблиця 2. Показники прибутковості та рентабельності
ЗАТ "Одеський завод шампанських вин" за 2007-2010 роки**

Показники	Роки			
	2007	2008	2009	2010
Прибутковість всіх використовуваних активів, %	2,22	2,22	-0,70	1,76
Рентабельність власного капіталу, %	3,56	2,99	-1,01	2,90
Прибутковість поточних активів, %	3,19	4,33	-1,36	2,92
Рентабельність основних засобів, %	7,25	4,55	-1,45	4,77
Прибутковість реалізації (продажу) продукції, %	1,91	2,30	-1,25	1,35

Дані таблиці 2 показують, що майже всі показники рентабельності та прибутковості, крім рентабельності основних засобів, у 2010 р. не досягли рівня 2007 р. У 2009 р. всі показники рентабельності та прибутковості мали від'ємне значення, що пояснюється від'ємним фінансовим результатом діяльності підприємства. Проте вже у наступному році показники прибутковості та рентабельності покращились, хоча все ж залишилися на низькому рівні.

Вважаємо, що застосування менеджерами в якості аналітичних інструментів процедур управління фінансовими результатами показників рентабельності активів, власного та залученого капіталу за видами господарської діяльності промислового підприємства забезпечить: 1) формування значно детальнішого масиву управлінської аналітичної інформації, що сприятиме зростанню прозорості та якості інформаційного забезпечення професійних потреб менеджменту; 2) підвищення ефективності процесів розробки, прийняття та реалізації адекватних існуючій ситуації управлінських рішень; 3) оптимізацію процедур управління фінансовими результатами та підвищення результативності господарського процесу; 4) передумови сталого підвищення прибутковості (зменшення збитковості), оперативної мобілізації й реалізації потенціалу економічного розвитку суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі.

Для зовнішніх користувачів значимість запропонованих нами показників рентабельності капіталу підприємства полягає в тому, що їх оцінка дозволяє сформулювати об'єктивні висновки про особливості формування показників рентабельності (ROA, ROE, залученого капіталу) за видами господарської діяльності, рівень результативності використання активів, власного та залученого капіталів в розрізі будь-якого з видів діяльності, перспективи економічного розвитку суб'єкта господарювання.

Висновки. Застосування аналізу зіставлення співвідношення темпів зростання підсумку балансу та фінансових результатів діяльності підприємства поряд із показниками прибутковості і рентабельності сприятиме достовірності оцінки фінансового стану та забезпечить сталий економічний розвиток суб'єктів господарювання в довгостроковій перспективі. Адже, показники рентабельності та прибутковості гармонійно доповнюють аналіз балансу та сприяють оптимізації набору аналітичних інструментів, забезпечуючи формування комплексної, цілісної системи показників аналізу фінансових результатів, як основних аналітичних інструментів оптимізації процесу управління фінансовими результатами господарської діяльності підприємств.

Література

1. Баканов М.И. Теория экономического анализа: [учебн.] / М.И. Баканов, А.Д. Шеремет - М.: Финансы и статистика. - 1996. – 288 с.
2. Балихина Н.В. Финансовое состояние предприятий: оценка, факторы влияния, проблемы: [учеб. пособие по курсу: Финансирование и кредитование коммерческой деятельности] / Н.В. Бахилина. – М.: ИНФА-М.: 1999. – 24 с.
3. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства: [підручн.] / О.М. Бандурка, Я.М. Коробов, П.І. Орлов. - К.: Либідь, 1998. – 312 с.
4. Чернов В.А. Анализ финансового состояния организации / В.А. Чернов // Аудит и финансовый анализ. – 2001. - № 2. – С. 25-31
5. Янковой А.Г. Многомерный анализ в системе STATISTICA / А.Г. Янковой. - Одесса: Оптимум. - 2001. – 216 с.

Юрьева А.В. Внутренний анализ финансового состояния предприятия – методологическая база его внешней оценки

Аннотация. Проанализированы соотношения темпов роста итога баланса и финансовых результатов деятельности предприятия. Обоснована целесообразность использования показателей прибыльности и рентабельности наряду с балансовым методом оценки финансового состояния.

Ключевые слова: финансовое состояние, бухгалтерский баланс, анализ.

Yuryev A.V. An internal review of the financial condition of the company - the methodological basis of its external evaluation

Summary. Analyzed the growth rate ratio of total balance sheet and financial results of the company. The expediency of the use of indicators in-bylnosti and profitability, along with the balance method for assessing the financial condition.

Keywords: financial position, balance sheet, analysis.